Verslag overleg werkgroep diffuus lood

Aanwezig	5.1, 2, e (VZ) (gemeente Breda, UP); 5.1, 2 5.1, 2, e (GGD); 5.1, 2, e 5.1, 2, e (RIVM; vervanger van 5.1, 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, 5.1, 2, e (provincie Zuid-Holland); 5.1, 2, 5.1, 2, e (provincie Utrecht); 5.1, 2, e e en 5.1, 2, e 5.1, 2, e (SECR) (Tauw); 5.1, 2, e 5.1, 2, e (Provincie Noord-Holland); 5.1, 2, e 5.1, 2, e (gemeente Amsterdam); 5.1, 2, e , e (ODNZKG namens gemeente Amsterdam); 5.1, 5.1, 5.1, 2, e (Jurist); 5.1, 2, e 2, e (gemeente Zaanstad);
Afwezig	5.1, 2, e 2, e (gemeente De 5.1, 2, e Venen); 5.1, 2, e 5.1, 2, e (DCMR); 5.1, 2, e 5.1, 2, e (RIVM); 5.1, 2, 5.1, 2, e (ODNZKG namens provincie Noord-Holland); 5.1, 2, e (GGD, werkgroep Bodem); 5.1, 2, e 2, 5.1 5.1, 2, e (provincie Zuid-Holland); 5.1, 2, e 5.1, 2, e (min. IenW);
Datum bespreking	22 januari 2020
Locatie	Croeselaan 15, Utrecht
Kopie aan	Alle aan- en afwezigen
Datum	3 februari 2020
Kenmerk	M009-1248710EVF-V01
Onderwerp	Werkgroep diffuus lood

Opgesteld door
5.1, 2, e 5.1, 2, e

E-mail
5.1, 2, e @tauw.com

Agenda

1. Verslag vorige keer
2. Presentatie RIVM over tussenresultaten effectiviteit gebruiksadviezen
3. Vervolg op handreiking:
    a. voortgang landelijke loodinventarisaties
    b. nasturen info landelijke analyse per bevoegd gezag Wbb
    c. financiën na 2020
4. De Ronde Venen / prov. Utrecht – terugkoppeling actuele stavaza Kennisproject met Ambient, beschikbaarheidsonderzoek, ter info verslag gesprek met IenW
5. Diverse Kamerstukken: vragen De Ronde Venen , vragen over Aanvullingsbesluit EK/TK
6. Diffuus lood in de media: Artikel van Follow the money.
7. Uitzoeken wat we (kunnen/moeten) verstaan onder acute humane risico's
    a. vanuit toxicologisch perspectief 5.1, 2, e / 5.1, 2, e .
    b. vanuit juridisch perspectief naar aanleiding van toxicologische definitie 5.1, 2, e .
8. Discussie VNG-brief lood.
9. Verzoek 5.1, 2, e 2, e Overzicht van alternatieve maatregelen (vooral quick wins) die gemeenten kunnen inzetten.
10. Notitie aan Programmateam over lood (wordt nog nagestuurd).

11. W.v.t.t.k.

Bijlagen (vooraf rondgestuurd):

- Memo aanzet inventarisatie Diffuus lood v1.2 (agendapunt 3)
- Aanbiedingsformulier PT: Landelijke inventarisatie diffuus lood en PFAS/urgente ZZS bronnen (agendapunt 3)
- Mail aan bodemmanagers en contactpersonen werkgroep Spoed betreffende handreiking inventarisatie gebieden met diffuus bodemlood (agendapunt 3)
- Concept gespreksverslag ministerie IenW en Taskforce Lood in Bodem De Ronde Venen (agendapunt 4)
- Brief Tweede Kamer betreffende beantwoording vragen van de leden 5.1, 2, e (SGP) en 5.1, 2, e (CU) over sanering van ernstig vervuilde bodems in gemeente De Ronde Venen, d.d. 4 november 2019 (agendapunt 5)
- Memorie van antwoord betreffende de vragen over de Aanvullingswet bodem Omgevingswet van de Eerste kamer, d.d. 22 november 2019 (geel gemarkeerde delen van belang voor overleg) (agendapunt 5)
- Verslag van een schriftelijk overleg betreffende de vragen over de Aanvullingswet bodem Omgevingswet van de Tweede Kamer, d.d. 19 november 2019 (geel gemarkeerde delen van belang voor overleg) (agendapunt 5)
- Artikel Follow the Money betreffende diffuus lood: ‘Verboden buiten te spelen – er zit lood in de bodem’ d.d. 18 december 2019 (agendapunt 6)
- Notitie van 5.1, 2 5.1, 2, e en 5.1, 2, e 5.1, 2, e Acuut risico bodemlood? d.d. 12 december 2019 (agendapunt 7)

Verslag vorig overleg

Het verslag van vorig overleg is niet gedeeld met de werkgroep. Het verslag zal het volgende werkgroepoverleg besproken worden. De actiepunten uit het concept verslag zijn eerder al per mail gedeeld en opgevolgd (zie ook onderaan dit verslag).

Presentatie RIVM

5.1, 2, e 5.1, 2, e van het RIVM heeft als gastspreker de voorlopige resultaten gepresenteerd van een studie naar de effectiviteit van de gebruiksadviezen voor het beheersen van de gezondheidsrisico’s van diffuus bodemlood. Het onderzoek wordt uitgevoerd in enkele wijken van gemeente Zaanstad. Het ‘veldwerk’ is inmiddels afgerond; nu vindt interpretatie van de resultaten en een doorkijk naar de eindconclusies plaats. Het lijkt het erop dat de ‘gerichte gebruiksadviezen’ in Zaanstad minder effectief uitpakken dan werd aangenomen op basis van de MKBA bodemlood (2017) en de Sanscrit Module Diffuus Lood. Er moet rekening mee gehouden worden dat dit ook geldt ook voor andere gebieden in Nederland. De werkgroep diffuus heeft enkele gedachten meegegeven aan RIVM voor de rapportage van het onderzoek. De werkgroep is benieuwd naar de reactie van het ministerie op de voorlopige resultaten en naar hoe dit naar de politiek uitgelegd zal worden. Vooruitlopende op de definitieve rapportage die over 3 maanden verwacht wordt, wil de werkgroep graag zo spoedig mogelijk met het ministerie hierover in gesprek. Hiervoor zal **actie** 5.1, 2, e een gesprek geregeld worden met het ministerie waarbij een klein comité vanuit de werkgroep zal aansluiten. **Actie Tauw en** 5.1, 2, e tekstvoorstel voor mail aan ministerie opstellen

Vervolg op handreiking

Voortgang landelijke loodinventarisaties

Bekend is dat een aantal provincies bezig zijn met de inventarisatie. De planning is dat de inventarisaties eind februari afgerond zouden zijn. Van de gemeenten komt hier en daar een geluid dat er met inventarisaties gestart is. Afgesproken wordt dat er een **actie** 5.1, 2, e herinneringsmail verstuurd wordt met daarin de vraag welke provincies en gemeenten bezig zijn en of de resultaten voor eind februari bekend zullen zijn.

Nasturen informatie landelijke analyse per bevoegd gezag Wbb

Door 5.1, 2, e is een memo opgesteld (zie bijlage) over gebruik van landelijke bronnen om overzicht te krijgen van loodverdachte activiteiten. Besloten is deze informatie niet op kaart te tonen, maar de relevante informatie per gebied aan bevoegd gezag te sturen. Bevoegd gezag kan vervolgens zelf de keuze maken hoe deze informatie toegepast wordt. Dit zal ook aan het PT voorgelegd worden. De memo van 5.1, 2, e is ook besproken in de werkgroep spoed. De werkgroep diffuus sluit zich aan bij de conclusies van de werkgroep spoed. **Actie** 5.1, 2, e zal het aanbiedingsformulier hierop aanpassen.

Financiën na 2020

De gesprekken tussen partijen lopen. Lood is samen met ZZS en KRW-doelstellingen opgenomen als buitenproportionele opgave waar vooralsnog PM posten voor opgenomen zijn. Eind mei 2020 dienen de afspraken afgerond te zijn. Voor de inschatting van de kosten voor lood dienen de inventarisaties eind februari af te zijn, zodat deze omgezet kunnen worden naar een kosteninschatting. De kosteninschatting zal volgend werkgroepoverleg in begin maart besproken worden. Voorafgaand zal in klein comité naar de eerste resultaten van provincies gekeken worden. **Actie** 5.1, 2, e **en Tauw** organiseren overleg over financiële consequenties

Terugkoppeling De Ronde Venen/provincie Utrecht

5.1, 2, e is niet meer werkzaam bij de gemeente De Ronde Venen. Tot op heden is er geen vervanger bekend. De terugkoppeling wordt gegeven door 5.1, 2, 5.1, 2, e Het volgende wordt genoemd:

- Het project is vanwege vertraagde opdrachtverlening net begonnen en loopt parallel aan de taskforce. De voortgang wordt teruggekoppeld in deze werkgroep en naar het consortium van ‘Samen de diepte in’.
- Er is onderzoek geweest door Geoconnect naar de biobeschikbaarheid van lood in veenweidegebieden. Hieruit blijkt dat de biobeschikbaarheid samenhangt met het organisch stofgehalte en voor veenweidgebied met toemaakdek mogelijk lager is dan de biobeschikbaarheid die in Sanscrit gebruikt wordt. Op basis van dit onderzoek zou het risico van diffuus lood in gemeente De Ronde Venen lager zijn dan tot nu werd aangenomen. Er volgt binnenkort overleg met het RIVM en de GGD over deze bevindingen. Verder is er binnenkort onderzoek in de volkstuinencomplexen en daar zullen aanvullende metingen worden gedaan naar de biobeschikbaarheid. Het definitieve rapport komt met een aantal weken en zal door 5.1, 2, 5.1, 2, e gedeeld worden.

- Het verslag van het gesprek tussen het ministerie IenW, de provincie Utrecht en de gemeente De Ronde Venen is nog niet definitief, en zal dat waarschijnlijk ook niet gaan worden. Op basis van de verslaglegging zijn een aantal discussiepunten ontstaan. Zo wordt betwijfeld of de veronderstelling dat er onder de Omgevingswet geen risicolocaties zijn, klopt. Verder zijn er zorgen over de financiële opgave voor gemeenten. Dit is zowel door de VNG als door het IPO benadrukt.

Diverse kamerstukken
Diffuus lood is naar voren gekomen in vragen van zowel de Eerste als de Tweede Kamer. De werkgroep concludeert dat het belangrijk is lood onder de aandacht te houden en ziet het belang van het stimuleren van gemeenten en provincies om diffuus lood bespreekbaar te maken tijdens de warme overdacht. Verder zijn de stukken inhoudelijk niet besproken.

Diffuus lood in de media
Door Follow the Money is een artikel geschreven over diffuus lood. De werkgroep vindt dat het stuk een goed beeld geeft van de problematiek omtrent diffuus lood.

Acute humane risico's
Memo van 5.1, 2, e *en* 5.1, 2, e
Door 5.1, 2, e en 5.1, 2, e is een memo geschreven over dat we kunnen verstaan onder een acuut humaan risico in het kader van een toevalsvondst. In de werkgroep diffuus lood was de vraag ontstaan wat de definitie is van een 'acuut humaan risico'. Deze discussie is ontstaan naar aanleiding van de vraag of een historische loodverontreiniging een toevalsvondst onder de Omgevingswet zou kunnen zijn. Voor zover bekend bij de werkgroep diffuus is er nergens een sluitende definitie gegeven van het begrip 'acuut risico'. Een eerste analyse van GGD en RIVM wijst erop dat blootstelling van slechts enkele weken tot maanden aan lood gedurende de kinderjaren een chronisch negatief gezondheidseffect op een persoon heeft, en dat zou als 'acuut risico' geïnterpreteerd kunnen worden. Met het oog op het handelingsperspectief na ingaan van de Omgevingswet, wil de werkgroep dan ook graag een reactie van het ministerie waarin een sluitende definitie gegeven wordt. Hiervoor zal een gesprek geregeld worden met het ministerie waarbij een klein comité vanuit de werkgroep zal aansluiten. **Actie Tauw en** 5.1, 2, e maken een tekstvoorstel en delen dat.

Hierbij is er ook een zorg voor kleinere aandachtsgebieden met hoge loodgehalten (bijvoorbeeld een wijkje of gebiedje dat veel kleiner is dan de zones uit de bodemkwaliteitskaarten). Als een kind hier lang verblijft, zoals in een achtertuin, zijn de risico's dan voldoende inzichtelijk en wordt hier voldoende rekening gehouden bij het opstellen van beleid?

Notitie van 5.1, 2, e
De notitie is al vorige zomer verstuurd. Voor nu zal de **actie** 5.1, 2, e notitie aangepast worden dat acuut risico niet duidelijk gedefinieerd is en dat de vraag om een duidelijke definitie bij het Rijk neergelegd is. Naar aanleiding van de reactie van het ministerie kan de notitie eventueel verscherpt worden.

VNG-brief lood
Er bestond een conceptbrief van de VNG (deze is niet gedeeld met de werkgroep) met de insteek om gemeenten om het goede gesprek met provincies aan te gaan. Deze brief had een ongewenst resultaat in de zin dat er teveel naar de provincie gekeken werd voor een oplossing. De brief zal aangepast worden. In de brief zal ook aandacht worden besteed aan het meenemen van de loodproblematiek in andere projecten, zoals 'Operatie Steenbreek' waar de verharding in stedelijke gebieden verminderd wordt, zonder dat gekeken wordt naar de bodemkwaliteit. **Actie** 5.1, 2, e terugkoppeling naar VNG over brief lood bij warme overdracht

Alternatieve maatregelen (quick wins)
De werkgroep heeft geen beeld bij mogelijke alternatieve maatregelen naast de standaardmaatregelen die al geïmplementeerd zijn. Dit actiepunt wordt van de actielijst verwijderd.

Notitie aan PT
Deze notitie is al besproken (zie agendapunt 'Vervolg handreiking').

Sluiting
Voor het volgend werkgroepoverleg wordt **actie Tauw** een datumprikker rondgestuurd. De planning is dat het overleg begin maart zal plaatsvinden. Voor het volgend overleg zal in klein comité een voorstel worden gedaan voor hoe de loodinventarisaties omgezet kunnen worden naar een inschatting van de kosten.

Actielijst

Nr.	Omschrijving	Actiehouder	Datum
31	Aankaarten belang van opnemen diffuus lood in visie VNG voor follow-up afspraken	5.1, 2, e en 5.1, 2, e 5.1, 2, e	z.s.m.
34	Verkennen mogelijkheden vertaling inventarisatie naar financiële opgave in gesprek met ministerie	5.1, 2, e en Tauw	15-3-2020
36	Aanpassing aanbiedingsformulier PT	5.1, 2, e	29-1-2020
37	Tekstvoorstel voor uitnodiging gesprek ministerie rondmailen in klein comité	Tauw en 5.1, 2, e 5.1, 2, e	z.s.m.
38	Gesprek met ministerie regelen over: (1) de voorlopige resultaten van de studie naar de effectiviteit van gebruiksmaatregelen (2) sluitende defnitie van acuut risico	5.1, 2, e	1-3-2020
39	Aanpassen notitie 5.1, 2, e acute humane risico's vanuit juridisch perspectief naar aanleiding van toxicologische definitie (ap 27).	5.1, 5.1,5.1, 2, e	1-3-2020
40	Herinneringsmail naar bevoegd gezagen over voortgang inventarisaties	5.1, 2, e	z.s.m.
41	Inplannen volgend werkgroepoverleg	Tauw	z.s.m.